

UN NOU TEZAU DE DENARI ROMANI DIN TIMPUL REPUBLICII DESCOPERIT ÎN OLTENIA

DE

BUCUR MITREA

Oltenia a dat la iveală numeroase descoperiri de denari din timpul republicii romane, fie sub formă de tezaure, fie sub formă de descoperiri izolate. Prima categorie, cea a tezaurelor, e cea mai numeroasă și s-a bucurat de o prezentare sistematică din partea cercetătorilor din acest domeniu ¹.

În cursul anului 1962 numărul acestor descoperiri se îmbogățește cu încă una, apărută în comuna Gura Padinii ², jud. Ôlt. Localitatea amintită se află situată pe malul de nord al bălții Potelu, care constituia un imens rezervor în care Dunărea își răsfira surplusul de ape și pește în timpul revărsării. Tocmai pentru aceste motive, așezările de-a lungul ei, încă din timpul orînduirii comunei primitive, sînt extrem de numeroase,

¹ B. Mitrea, *Le trésor de Fărcașele. La pénétration du commerce romain dans la Pelit. Valachie, avant la conquête de la Dacie*, în *Dacia*, IX—X, 1941—1944, p. 359—397, cu o hartă. Apoi, Iudita Winkler, *Contribuții numismatice la istoria Daciei*, în SCȘCluj, seria științe sociale, VI, 1955, p. 13 și urm., unde lista localităților este completată cu noi descoperiri. Mai nou, C. Preda, în SCN, III, 1960, p. 135—168, aduce unele contribuții în această problemă, completînd harta localităților în care s-au aflat asemenea tezaure (*ibidem*, p. 136). Recent, problema este reluată cu ocazia publicării unui nou tezaur de către G. Popilian, *Tezaurul de monede romane republicane de la Dăndreni*, în *Historica*, I, 1970, p. 53—72. Sînt amintite toate descoperirile de denari republicani din dreapta Ôltului ce i-au fost cunoscute autorului.

² Tezaurul de la Gura Padinii a fost pomenit de noi în SCIV, XIV, 1963, p. 468, nr. 14, unde am dat o scurtă notiță în care s-a strecurat o eroare și anume că tezaurul ar conține și denari de la Augustus. Știrea cu eroarea amintită a fost preluată și de către D. Tudor, *Olttenia romană*, ed. a III-a, București, 1968, p. 28. În urma studierii tuturor monedelor din tezaur am stabilit că cea mai recentă monedă este de la Marc Antoniu, din anii 32—31, așa cum am notat în cronică din *Dacia*, N.S., VII, 1963, p. 592, nr. 14. Tot în această ultimă notă informativă se dau informații mai ample asupra structurii tezaurului și este anunțată studierea lui. Publicația de față pune la dispoziția cercetătorilor rezultatele obținute.

Descoperirea monetară de la Gura Padinii a mai fost menționată și în lucrarea Iuditei Winkler, *Schatzfunde römischer Silbermünzen in Dakien...*, în „Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte”, 17, 1967, p. 147, nr. 64, unde trebuie corectat că este vorba de o singură imitație după tetradrahmele thasiene și nu de două. Descoperirea ce ne preocupă nu a fost înregistrată în corpus-ul de tezaure de monede romane republicane publicat de Michael H. Crawford, *Roman Republican coin Hoards*, Londra, 1969. Cf. și recenzia din SCIV, 20, 1969, 3, p. 509—510, nr. 36.

ele vor continua în perioada Latène-ului geto-dacic și apoi în orînduirea sclavagistă³.

Tezaurul monetar care formează subiectul prezentării de față se încadrează, prin conținutul său, în epoca geto-dacică și constituie un exemplu în plus al dezvoltării forțelor de producție locale pentru această perioadă, în care moneda Romei republicane devine un instrument de schimb de circulație universală.

Tezaurul monetar a fost descoperit în prima jumătate a anului 1962, pe teritoriul acestei localități, cu ocazia lucrărilor agricole, în condiții ce mai au nevoie să fie precizate prin cercetări suplimentare la fața locului. Monedele se aflau depozitate într-un vas de lut, care a fost spart cu ocazia descoperirii. O parte din fragmente au fost strînse de către descoperitori și aduse nouă împreună cu monedele aflate. Pe baza fragmentelor ceramice examinate, ne-am putut da seama că este vorba de o cană getică confecționată din pastă cenușie, lucrată la roată.

Îndată după descoperire, atît monedele cît și fragmentele ceramice din vasul în care ele au fost aflate au fost depuse la primăria comunei Gura Padinii. După informațiile culese la fața locului de către Marcel Ghigheanu, directorul Muzeului de istorie din Corabia, numărul total al monedelor descoperite a fost de 248 exemplare. Din acestea, 40 de denari a luat Const. Iliescu pentru muzeul din Orlea, pe care apoi le-a restituit Muzeului din Corabia⁴, unde astfel a intrat și se păstrează în totalitate partea recuperată a depozitului monetar.

Din totalul monedelor descoperite, 234 exemplare ne-au fost prezentate spre studiere în 1962, prin amabilitatea directorului Muzeului de istorie din Corabia, pentru care fapt îi exprimăm caldele noastre mulțumiri. Restul monedelor s-au risipit. Monedele din tezaur ne-au fost aduse fără ca în prealabil să fi fost curățate. Datorită acestei situații am putut face unele observații pe care socotim că este util să le menționăm mai jos.

Nici una dintre monede nu purta nici cea mai mică urmă de pămînt. Mai mult, cea mai mare parte prezenta aceeași strălucire originară a argintului, fără nici o patină. O mică parte din ele prezentau la suprafață o patină neagră compactă și densă, răspîdită pe una și mai rar pe ambele fețe. Mai mult, tetradrahma thasiană a fost patinată doar pe o porțiune a reversului, din care o parte, de mărimea unui denar, a rămas cu strălucirea originară a argintului. Explicația constă în faptul că, datorită prezenței în acel loc a unui denar, procesul chimic de patinare nu s-a putut produce, pe cînd restul suprafeței monedei a fost în contact cu agenții care au produs patinarea. Din cele relatate mai sus reiese că monedele au fost depozitate într-un vas bine acoperit, într-un loc și într-o poziție în care apa de infiltrație nu a putut pătrunde și deci nu a adus pămînt pe care să-l depună.

³ Pentru alte descoperiri arheologice și numismatice efectuate în aceeași localitate a se vedea D. Tudor, *Oltenia romană*, ed. a III-a, București, 1968, p. 127 și p. 235. Un *vicius* roman este semnalat în localitate de către D. Tudor, *Orașe, trguri și sate în Dacia romană*, București, 1968, p. 334; D. Berciu, *Arheologia preistorică a Olteniei*, p. 190 (așezare Latène).

⁴ O copie a procesului-verbal de restituire Muzeului din Corabia a celor 40 de monede, precum și o corespondență mai amănunțită în legătură cu acest aspect se află în dosarul cabinetului numismatic al Institutului de arheologie.

Tezaurul monetar, în starea în care ne-a fost prezentat nouă pentru identificare și studiu, cuprinde o drahmă de la Alexandru cel Mare, o tetradrahmă thasiană, imitație obișnuită în a doua jumătate a secolului al II-lea — primele decenii ale secolului I î.e.n., iar restul, 232 denari romani din timpul republicii.

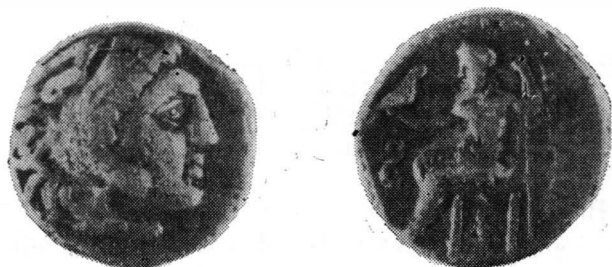

Fig. 1. — Drahmă de la Alexandru cel Mare descoperită în tezaurul de la Gura Padinii (2/1).

Drahma de la Alexandru cel Mare are următoarea descriere :

Av. Capul tânăr al lui Herakles spre dr., cu blana de leu.

Rv. ΑΛΕΞΑΝΔΡ[ΟΥ] în cîmp dr., de sus în jos. Zeus stînd pe tron spre st., ține în mîna dreaptă întinsă un vultur, iar cu stînga se sprijină pe un sceptru lung. În cîmpul stîng, sub mîna zeului, un șarpe. Sub tron, Artemis în picioare.

AR. Drahmă mult tocită.

După simbolurile amintite avem de-a face cu o emisiune a orașului Lampsakus care se datează în anul 325⁵.

După cît cunoaștem noi, pe teritoriul Daciei nu s-au descoperit monede ale lui Alexandru cel Mare în contextul tezaurilor de denari romani din timpul republicii. În cazul de față, drachma alexandrină prezentă în cuprinsul tezaurului trebuie privită ca o monedă ce a rămas în circulație, desigur în mod izolat, și a fost încorporată într-o epocă tîrzie, secolele II—I, celorlalte monede. De altfel și gradul înaintat de tocire pe care o prezintă din cauza unei îndelungate folosiri constituie un prețios indiciu în acest sens.

Tetradrahma thasiană este o imitație obișnuită⁶ ce apare în mod desul de frecvent în componența tezaurilor de denari romani republicani.

Pe av. este reprezentat capul tânăr al lui Dionysos spre dr., cu cununa de iederă, iar pe rv. figurează efigia lui Herakles în picioare, cu măciuca și blana de leu. În jur, obișnuita legendă barbarizată.

⁵ Margaret Thompson, Alfred R. Bellinger, *Greek Coins in the Yale collection*, IV, în *Yale Classical Studies*, XIV, 1955, p. 32 (extras).

⁶ Pentru descoperirile de tetradrahme thasiene pe teritoriul României a se vedea Const. Moisil, *Les tétradrachmes de Thasos et de la Macédoine I-ère et leur circulation en Dacie*, în *Balkanica*, VII, 1, 1944, p. 3—22. Cf. și E.D. X, 1945, p. 64—73, apoi Iudita Winkler, *Contribuții numismatice la istoria Daciei*, în SCȘ, Cluj, VI, 1955, p. 98—106. Mai nou, o înșirare a localităților cu asemenea aflări de monede se găsește la E. Chirilă, I. Pop, *Tezaurul monetar de la Sînpetru*, în *Apulum*, VII, 1, 1968, p. 161—165. Lista lor, în număr de 108 descoperiri, e reprodușă și completată, ajungînd la 114 localități, în lucrarea lui Eugen Chirilă și Gabriel Mihăescu, *Der Münzhort von Căprioru, Tirgoviște*, 1969, p. 34—40.

Denarii republicani se datează începînd aproape de la primele emisiuni ale Romei republicane (249 după cronologia lui H. A. Grueber sau 175 după aceea a lui Sydenham), pentru a se încheia cu un denar emis de M. Antonius în monetăriile din Asia Mică (Efes?) în anii 32 — 31 î.e.n.

Unele exemplare au fost contramarcate în decursul vremii și faptul acesta este menționat în catalogul anexat. În această privință contramărcile, mai exact zis un fel de incizii care iau forme diferite, se găsesc și pe exemplarele din cele mai vechi emisiuni, și pe cele mai recente. Dar se mai poate observa că unele exemplare, atît din vechile cît și din mai recente emisiuni, nu sînt prevăzute cu contramărci, a căror semnificație este atît de discutată.

În catalogul cronologic al monedelor am notat, printre alte date tehnice, și greutatea fiecărei monede în parte.

Fără a zăbovi mai mult acum și aci asupra studiului ponderii⁷ denarilor din tezaurul ce ne preocupă și în cadrul căreia va trebui să facem loc, printre altele, și unui anumit coeficient de tocire prin circulație⁸, în urma căreia se pierde o anumită greutate, am întocmit o diagramă

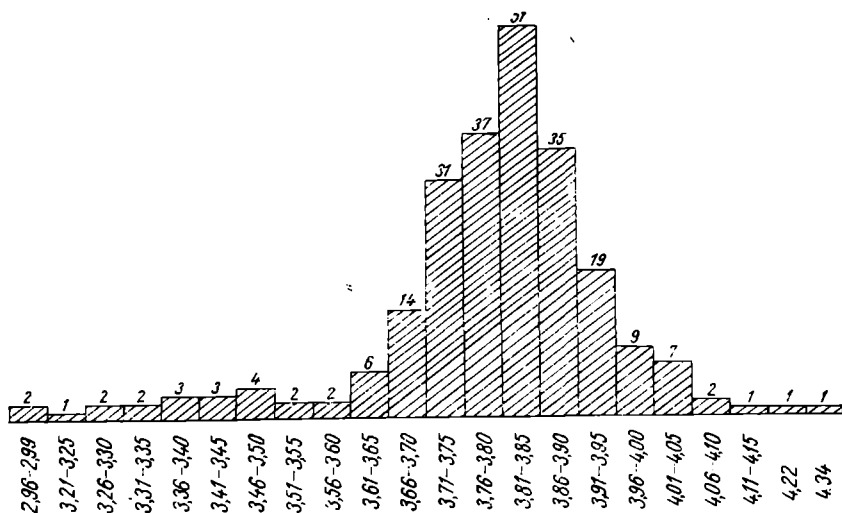

Fig. 2. — Diagramă cu greutatea denarilor din tezaurul de la Gura Padinii.

(fig. 2), pe care o vom comenta în puține cuvinte. Greutatea a fost notată pe ordonată din 0,05⁹ în 0,05 g, iar pe abscisă numărul de exemplare.

⁷ T. Hakens, *Le poids du denier romain vers la fin de la République*, în *Revue Belge de Numismatique*, CVIII, 1962, p. 27—43, cu o bogată bibliografie, grafice etc.

⁸ A se vedea discuția asupra acestui aspect al problemei la T. Hakens, *art. cit.*, p. 33 și urm.

⁹ Am preferat această diferență și nu cea de 0,10, cum o ia ca bază, justificat de altfel, T. Hakens, *art. cit.*, p. 32—33, pentru că are o sensibilitate mai mare și deci ne dă posibilitatea să urmărim și să sesizăm variațiile greutății denarilor.

Din examinarea diagramei rezultă că majoritatea denarilor, 151 exemplare — ceea ce înseamnă 65,09 % — , au o greutate cuprinsă între 3,71 și 3,90 g. Deci o pondere exactă sau foarte aproape de ponderea oficială teoretică de 3,90 g.

Dacă lărgim analiza diagramei și înglobăm în calculul nostru încă două coloane, cea cu greutatea cuprinsă între 3,66 — 3,70, cu 14 exemplare, și cea cu greutatea mai mare decât cea normală, cuprinsă între 3,91 — 3,95, cu 19 exemplare, atunci numărul de exemplare se ridică la 184, ceea ce reprezintă 79 % din întregul tezaur.

Restul denarilor cu greutateți sub cea normală, precum și cei cu greutateți mai mari decât cea normală îi considerăm, și așa apar, ca excepții. Deocamdată nu vom întârzia mai mult asupra lor, deși pun interesante probleme. Adâncirea studiului ponderii denarilor romani aflați în Dacia mai poate fi urmărită cu folos în studii speciale, în strînsă conexiune cu starea de conservare și gradul de tocire. Mai poate fi studiat același aspect metrologic la monedele emise din secolul II î.e.n., dar îngropate în primul pătrar sau apoi în prima jumătate a secolului I î.e.n. Studiul comparativ ar putea continua pentru cea de-a doua jumătate a aceluiași secol și apoi pentru cel următor. Se vor obține prețioase indicații în legătură cu circulația, uzajul și apoi teaurizarea lor.

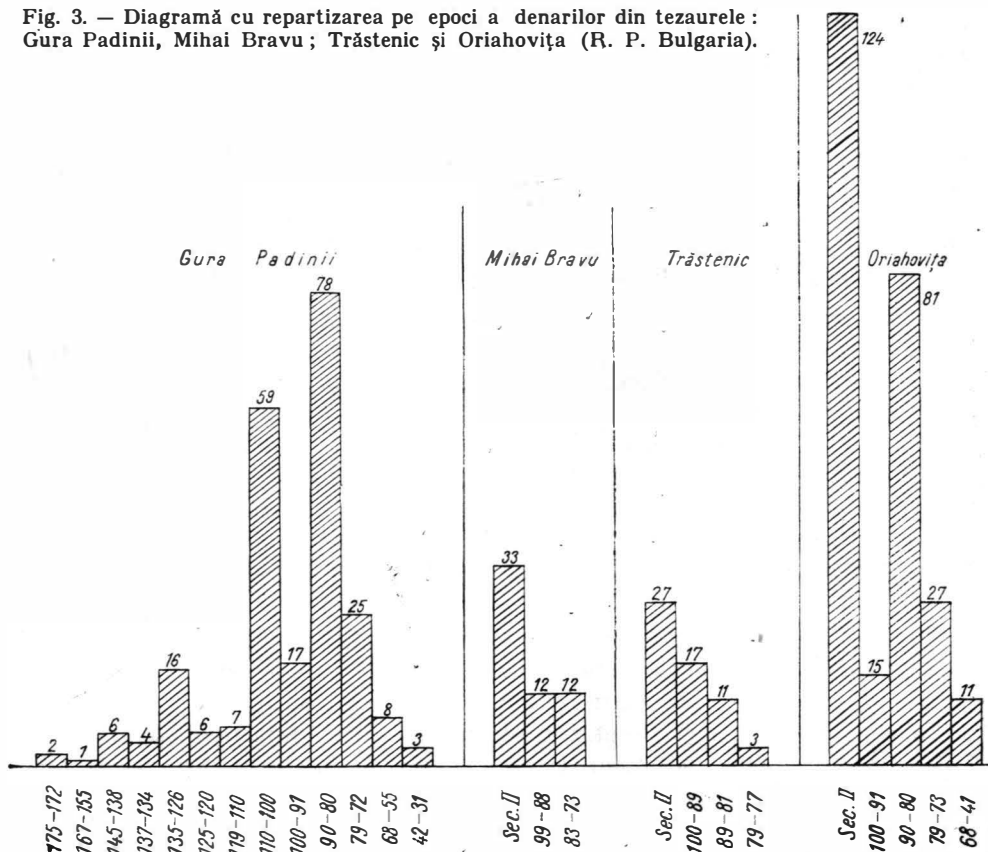
Starea de conservare, precum și gradul de tocire sînt date tehnice ce au fost notate prescurtat în fiecare exemplar în parte. Ele pot fi folosite în studii și cercetări ulterioare, ca cele schițate de noi mai sus. Totuși vom nota de pe acum unele observații care se impun de la sine.

În ceea ce privește gradul de tocire, ne-am fi așteptat ca emisiunile cele mai vechi să prezinte urme de tocire mai accentuată, desigur de pe urma unei mai îndelungate rămîineri în circulație, iar cele mai recente din punct de vedere cronologic să se prezinte mai puțin uzate de circulație. Or, examinarea exemplarelor originale ne-a dovedit, fapt consemnat în catalogul monedelor, că există exemplare din cele mai vechi emisiuni care prezintă într-adevăr urme de tocire care sînt de pus pe seama unei îndelungate rămîineri în circulație, dar sînt și exemplare din aceleași vechi emisiuni bine conservate și netocite sau puțin tocite. Din contra, am putut observa și nota că unele din exemplarele cele mai recente (numerele 233 și 234), deși ne-am fi așteptat să fie puțin sau deloc tocite sau uzate, ele dovedesc tocmai contrariul : ambele sînt mult tocite. Deocamdată consemnăm situația de fapt.

O altă problemă este aceea a eșalonării cronologice a masei de denari din tezaur. Pentru a înlesni studiul acestui aspect am întocmit diagrama (fig. 3), în care pe ordonată am trecut etapele principale de emisiune după cronologia Sydenham, iar pe abscisă, numărul de exemplare.

Pentru o mai ușoară urmărire o vom reproduce sintetizată în cifre, procente, pe perioade de ani. Pentru nevoile imediate, monedele emise în secolul al II-lea au fost cuprinse într-o singură grupă. Pentru secolul

Fig. 3. — Diagramă cu repartizarea pe epoci a denarilor din tezaurele : Gura Padinii, Mihai Bravu ; Trăstenic și Oriahovița (R. P. Bulgaria).

I î.e.n. am menționat principalele perioade de emisiune. Am obținut astfel următorul tabel :

Secolul sau anii de emisiune a monedelor	Numărul de exemplare	Procentul	Observații
Secolul II	101	43,53	} 84,48 %
100-90	17	7,33	
90-80	78	33,62	
79-72	25	10,77	
68-55	8	3,45	} 15,51 %
42-31	3	1,29	
		99,99	

Din acest tabel reiese cu suficientă claritate că în masa tezaurului o pondere deosebită o au monedele din secolul al II-lea î.e.n. Numeric,

ele ocupă un loc proeminent, cu 101 exemplare, constituind 43,53 % din totalul denarilor. Decada următoare, anii 100 — 90, vine să adauge un număr relativ mic de denari, abia 17 exemplare, ceea ce constituie 7,33 % din masa totală a denarilor. Abia decada care urmează, anii 90 — 80, cunoaște o creștere, de data aceasta vertiginoasă, a denarilor, care totalizează, pentru răstimpul amintit, nu mai puțin de 78 exemplare. Altfel spus, aceste exemplare constituie 33,62 % din denarii de la Gura Padinii.

Pentru etapele care urmează, așa cum ne arată tabelul, avem de înregistrat descreșteri spectaculoase. Și în această parte a tabelului avem de făcut o distincție. În cei opt ani cuprinși între 79 și 72 avem de înregistrat totuși un număr destul de mare de denari, 25 exemplare. Aceasta înseamnă un procent de 10,77. Numărul de exemplare ce urmează pare a indica o perioadă de declin, în care fondului principal de monede i s-a mai adăugat un număr cu totul restrâns de exemplare. Într-adevăr, pentru o perioadă de 40 de ani (între 72 și 31) tezaurului i s-au adăugat doar 11 (!) denari, ceva peste 4 % din totalul lor. Evident, problema ce se pune este aceea de a ști ce trebuie să vedem noi dincolo de aceste cifre și date, cu alte cuvinte dacă în dosul lor putem, și în ce măsură, să descifrăm cauzele și evenimentele care au condus la materializarea acestei situații.

Pentru a încerca ceva în acest domeniu, destul de gingaș de altfel și încă neexplorat îndeajuns în această direcție, ar trebui să știm în prealabil dacă au mai fost sesizate situații similare în structura tezaurilor monetare de denari romani republicani din Dacia sau de la populațiile învecinate.

Încă din 1958 am remarcat și discutat problema frecvenței denarilor romani republicani din secolul II și primele trei decade din cel următor ¹⁰. Cu acel prilej notam că masa materialului monetar analizat se data în proporții de 68 % în primele trei decenii ale secolului I î.e.n. Problema a fost reluată apoi, cu o documentare vastă, de către Iudita Winkler, într-o lucrare de sinteză ¹¹. Cercetătoarea amintită a ajuns la concluzia că denarii romani din descoperirile din Dacia, ca și cei din diferitele părți ale Pannoniei, unde denarii ajung mult mai târziu decât în Dacia, sînt în cea mai mare parte emiși între anii 90 — 70 și 50 — 38 î.e.n.

S-ar părea că între cele scrise de noi în 1958 și opiniile exprimate de către Iudita Winkler și cele schițate mai sus ar fi o neconcordanță, care trebuie explicată. Pînă la un punct este, deși liniile mari ale problemei rămîn în cadrul deja trasat. Ce se aduce acum este o *nuanțare* a acestei probleme, așa cum o ilustrează materialul monetar de la Gura Padinii, văzut și interpretat prin noua cronologie a monedelor romane republicane a lui Sydenham.

Pe baza materialului oferit de tezaur și în cadrul cronologiei amintite se schițează o etapă de pătrundere a denarului Romei republicane încă de la finele secolului al II-lea, pentru ca în primele două decenii ale celui următor să cunoască o perioadă de maximă afluență. După această

¹⁰ B. Mitrea, *Legături comerciale ale geto-dacilor din Muntenia ...*, în SCN, II, 1958, p. 179 și urm.

¹¹ Iudita Winkler, *Schatzfunde römischer Silbermünzen in Dakien ...*, p. 131.

etapă activă și prosperă urmează una de regres, spre a ajunge apoi la una care ne dă impresia unei obstrucții, unor încetări de afluire a denarului în Dacia.

Tezaurul de la Gura Padinii sugerează, prin datele pe care le-am amintit, că denarii republicii romane au pătruns în Dacia încă de la sfârșitul secolului al II-lea, cunoscînd o etapă de maximă afluire mai ales în primele două decenii ale secolului I î.e.n., și prelungindu-se, în mod diferit ca intensitate, și în cel următor. Pentru ca indicațiile pe care ni le oferă studiul tezaurului de la Gura Padinii să treacă hotarele ipotezei, va trebui să fie susținut de rezultatele similare, obținute din studiul altor tezaure de denari descoperite în Dacia.

În acest sens am preluat datele pe care ni le oferă tezaurul de la Mihai Bravu (jud. Ilfov) publicat de noi de curînd ¹². Pentru a simplifica lucrurile am strîns toate monedele din secolul al II-lea într-o singură grupă, iar din rest am format două etape cronologice.

<i>Secolul II</i>	33 exemplare	57,88 %
anii 98—99	12 „	21,05 %
anii 83—73	12 „	21,05 %

În mare, rezultatele sînt aceleași : pentru secolul al II-lea avem un procentaj ceva mai mare, mai mult de jumătate din totalul monedelor, 57,88 %. Restul monedelor se împarte egal în cele două etape ce se întind pe un răstimp de 27 de ani.

Din cele expuse mai sus credem că putem încerca să tragem unele concluzii, care chiar dacă nu au încă pretenția de a lămuri în mod clar și definitiv problemele puse în discuție, totuși se face un pas înainte în direcția unei soluții mai temeinic fondate.

Prima constatare este că în cadrul tezaurelor de monede romane republicane descoperite în Dacia distingem o grupă mai veche, care se caracterizează prin predominarea în compoziție a denarilor din secolul al II-lea î.e.n. Procentul 43,53 pentru Gura Padinii și 57,88 pentru Mihai Bravu constituie o indicație obiectivă în acest sens. Este foarte probabil că o bună parte din aceste monede să fi fost introduse în Dacia încă înainte sau imediat în jurul anului 100 î.e.n. Faza aceasta de început este probabil că va putea fi delimitată geografic la un anumit spațiu, care rămîne să fie stabilit pe baza descoperirilor. Este de asemenea probabil că nici numărul unor astfel de descoperiri nu poate fi prea mare, deoarece au ajuns pînă la noi, în forma originală, numai acelea care au fost îngropate pînă în jurul anului 70 sau cele care au fost îngropate mai tîrziu, dar fondului vechi i s-a adăugat un număr relativ redus de exemplare provenite din circulație, pe la mijlocul și în a doua jumătate a secolului I î.e.n.

¹² B. Mitrea, *Descoperirea monelară romană republicană din comuna Mihai Bravu* (jud. Ilfov), în SCN, IV, 1968, p. 373—379.

Pentru a primi lămuriri în problema ce ne preocupă, descoperirile din Pannonia, puține cîte s-au făcut, nu ne sînt de folos¹³. O parte din aceste descoperiri, care geografic se plasează în apropierea hotarelor României, sînt de explicat și pus în legătură cu cele similare din Dacia, la limitele căreia se găseau. O altă parte a acelorași descoperiri, destul de rare pe teritoriul Pannoniei, fac parte dintr-o grupă mai nouă.

Nu aceeași este situația cu descoperirile de monede romane republicane din Bulgaria. Ne limităm deocamdată să rezumăm situația a două tezaure recent publicate mai amplu și care prezintă avantajul că sînt datate după cronologia lui Sydenham, cu care am operat și noi. Este vorba de tezaurul de la Trăstenic (Bulgaria)¹⁴, descoperit în 1958, care pare să fi avut 59 denari și două drahme din Dyrrhachium, și cel de la Oriahovița (Bulgaria)¹⁵ în 1965, cu 280 exemplare, între care 279 denari și o drahmă din Dyrrhachium.

Iată acum și situația cu gruparea monedelor după aceleași criterii, ca mai sus.

Trăstenic

167—100	27 exemplare	45,76 %
100—89	17 „	28,81 %
89—81	11 „	18,64 %
79—77	3 „	5,08 %
Total	58 ex.	98,29 %

Oriahovița

155—100	144 exemplare	51,43 %
100— 91	15 „	5,35 %
90— 80	81 „	28,93 %
79— 73	27 „	9,64 %
68—41	11 „	3,93 %
Total	279 ex.	99,28 %

¹³ Pentru această problemă a se vedea mai întîi descoperirile de astfel de tezaure înregistrate de către M. H. Crawford, *Roman Republican coin Hoards*, Londra, 1969, care citează doar trei descoperiri pe teritoriul Ungariei, numerele 370, 373 și 510. De adăugat studiul lui A. Mócsy, în *Numizmatikai Közlemények*, LX—LXI, 1961—1962, p. 16 și urm., la care mai este de adăugat studiul lui Katalin Biróné-Sej din *A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve*, 1967 (1968), p. 67—90, dar care pe plan istoric și numismatic este de interpretat în legătură cu descoperirile similare din Dacia.

¹⁴ Menționat mai întîi de către T. Gerasimov, în *Izvestiia-Institut*, XXV, 1962, p. 232, și publicat apoi de către Evelina Genova, *Две находки от римски републикански денари*, în *Arheologia*, [Sofia], IX, 1967, nr. 4, p. 53. Tabelul cu monedele sistematizate cronologic la p. 55. Datele sînt date după departajările pe care le face autoarea. După tabel numărul total pare a fi de 57.

¹⁵ Evelina Genova, *loc. cit.*, p. 53 și urm., cu tabelul de la p. 56—57. Cifrele în legătură cu monedele din secolul al II-lea sînt date după textul autoarei, căci după tabel ar fi deosebite.

Toate cele patru tezaure menționate de noi mai sus au anumiți factori comuni constanți : pentru toate tezaurele numărul mare de monede din secolul al II-lea pe care le conțin este aproape sau depășește cu puțin 50 % din total. Restul monedelor se grupează pe mici etape cronologice aproximativ în chip simetric. Paralelismul între cele două tezaure din Bulgaria cu cele două românești se menține atit în ceea ce privește data îngropării, cît și aproximativ numărul total de monede ce le conțin. În acest fel, tezaurul de la Gura Padinii îl are corespunzător pe cel de la Oriahovița, iar cel de la Mihai Bravu, pe cel de la Trăstenic.

Pe baza datelor oferite de cele patru descoperiri, credem că se poate distinge în masa tezaurelor de denari romani republicani din Dacia o grupă mai veche, caracterizată prin dominarea cantitativă a denarilor din secolul al II-lea, mai exact din a doua jumătate a acestui secol. Grupa aceasta o întâlnim și pe teritoriul Traciei, la nord de Balcani.

Examinarea materialului numismatic publicat ne îngăduie să mai formulăm și alte încheieri, de ordin mai general.

În ceea ce privește spațiul pe care trebuie studiate și interpretate descoperirile de denari romani republicani el va trebui lărgit la o regiune mult mai vastă, care să cuprindă Illyria și Tracia, pe lângă Dacia, deoarece fenomenul economic pe care-l analizăm s-a desfășurat în timp și pe etape în toată această arie geografică. Prezența, deși sporadică, dar totuși insistentă, a drahmelor cetății Dyrrhachium în unele tezaure de denari romani republicani, îngropate în primele trei decenii ale secolului I î.e.n., ne sugerează una din direcțiile din care au venit și pătruns monedele Romei republicane. În cadrul acestei probleme Pannonia are o situație specială. Este cunoscut și acceptat că moneda romană republicană a pătruns în regiunea respectivă mai târziu, în a doua jumătate a secolului I î.e.n. Cele câteva tezaure descoperite pe teritoriul Ungariei de astăzi sau pe teritoriul vechii Pannonii sînt de pus în legătură fie cu populațiile dacice, fie cu cele illyrice.

Tiparele monetare descoperite în cetatea dacică de la Tilișca¹⁶ și altele similare, care reproduc denarii Romei republicane din a doua jumătate a secolului al II-lea și primele trei decenii ale celui următor¹⁷, nu numai că nu contrazic cele susținute de noi, dar chiar presupun existența unei faze mai vechi de pătrundere a denarului, care a trebuit să preceadă cu câteva decenii copierea.

Studierea amănunțită și publicarea sistematică a descoperirilor de denari romani republicani din sud-estul Europei va putea aduce noi contribuții la cunoașterea problemei pătrunderii pe cale economică a romanismului în Tracia și Dacia, încă din jurul anului 100 î.e.n.

¹⁶ N. Lupu, *Die Münze in der dakischen Burg von Tilișca*, în *Forschungen zur Volks- und Landeskunde*, 7, 1969, nr. 1, p. 5—38. Cf. același, *Aspecte des Münzumschlufs im vorrömischen Dakien*, în *Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte*, 17, 1967, p. 101—121.

¹⁷ B. Mitrea, *Moneda republicană romană și unitatea lumii geto-dace*, în *voi. Unitate și continuitate în istoria poporului român*, București, 1968, p. 53—64. Cf. același, *Unitatea geto-dacă reflectată în monetăria geto-dacă*, în *AUB, istorie*, XVIII, 1969, p. 11—17.

CATALOGUL MONEDELOR ¹⁸

I. MONEDE GRECEȘTI

1. *Alexandru cel Mare*

Drahmă AR. Greut. 3,99 g ; diam. 17 mm.
C.s.

2. *Thasos*

AR. Greut. 16,06 g ; diam. 32 mm. C.sl.

II. DENARI ROMANI REPUBLICANI

3. *Fără nume de magistrat*

AR. Greut. 3,45 g ; diam. 20 mm. C.s.t.
Contramarcăt.

Grueber, Roma, 191, anii 240–229.
Sydenham 191 (?), anii 175–172.

4. *Același*

AR. Greut. 3,28 g ; diam. 18,5 mm. C.s. t.
Contramarcăt.

Grueber, Roma, 191, anii 240–229.
Sydenham, 191 (?), anii 175–172.

5. *Același*

AR. Greut. 3,82 g ; diam. 19 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 457, anii 217–197.
Sydenham, 263, anii 167–155.

6. *Atilius Sarranus*

AR. Greut. 3,00 g ; diam. 20 mm. C.b. t.
Contramarcăt.

Grueber, Roma, 741, anii 172–151.
Sydenham, 377, anii 145–138.

7. *L. Saufeius*

AR. Greut. 3,38 g ; diam. 19 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 834, anii 172–151.
Sydenham 384, anii 145–138.

8. *Natta*

AR. Greut. 3,75 g ; diam. 18 mm. C.b. t.
Contramarcăt pe av. și rv.
Grueber, Roma, 844, anii 172–151.
Sydenham, 390, anii 145–138.

9. *C. Iunius*

AR. Greut. 3,36 g ; diam. 19 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma 660, anii 172–151.
Sydenham, 392, anii 145–138.

10. *Q. Marcius Libo*

AR. Greut. 3,83 g ; diam. 21 mm. C.f.b.p.t.
Grueber, Roma, 700, anii 172–151.
Sydenham, 395, anii 145–138.

11. *L. Sempronius Pitio*

AR. Greut. 3,30 g ; diam. 20 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 711, anii 172–151.
Sydenham, 402, anii 145–138.

12. *Papirius Carbo*

AR. Greut. 3,79 g ; diam. 21,5 mm. C.sl.t.
Grueber, Italia, 449, anii 150–125.
Sydenham, 415, anii 137–134.

13. *Același*

AR. Greut. 3,74 g ; diam. 21 mm. C.sl.t.
Grueber, Italia, 449, anii 150–125.
Sydenham, 415, anii 137–134.

14. *C. Porcius Cato*

AR. Greut. 3,88 g ; diam. 18 mm. C.s.t.
Grueber, Italia, 461, anii 150–125.
Sydenham, 417, anii 137–134.

15. *Q. Minucius Rufus*

AR. Greut. 3,23 g ; diam. 18,5 mm.
C.b.p.t.

Grueber, Italia, 464, anii 150–125.
Sydenham, 421, anii 137–134.

16. *C. Terentius Lucanus*

AR. Greut. 3,48 g ; diam. 20 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 775, anii 172–151.
Sydenham, 425, anii 135–126.

17. *C. Maianius*

AR. Greut. 3,70 g ; diam. 19 mm. C.f.b.p.t.
Grueber, Italia, 434, anii 172–151.
Sydenham, 427, anii 135–126.

18. *C. Renius*

AR. Greut. 3,82 g ; diam. 17 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 885, anii 150–125.
Sydenham, 432, anii 135–126.

19. *Același*

AR. Greut. 3,82 g ; diam. 17 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 885, anii 150–125.
Sydenham, 432, anii 135–126.

20. *L. Iulius*

AR. Greut. 3,67 g ; diam. 18 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 899, anii 150–125.
Sydenham, 443, anii 133–126.

¹⁸ Axul monedelor nu l-am putut da neavîndu-le la îndemînă cînd am redactat studiul.

21. *Cn. Lucretius Trio*
AR. Greut. 3,92 g ; diam. 18 mm. C.f.b.p.t.
Grueber, Roma, 929, anii 150–125.
Sydenham, 450, anii 133–126.
22. *Cn. Lucretius Trio*
AR. Greut. 3,73 g ; diam. 20 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 929, anii 150–125.
Sydenham, 450, anii 133–126.
23. *P. Paetus*
AR. Greut. 3,53 g ; diam. 20 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 877, anii 150–125.
Sydenham, 455, anii 133–126.
24. *L. Antestius Gragulus*
AR. Greut. 3,75 g ; diam. 19 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 976, anii 124–103.
Sydenham, 451, anii 133–126.
25. *Acelashi*
AR. Greut. 3,72 g ; diam. 19 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 976, anii 124–103.
Sydenham, 451, anii 133–126.
26. *Acelashi*
AR. Greut. 3,72 g ; diam. 19 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 976, anii 124–103.
Sydenham, 451, anii 133–126.
27. *Acelashi*
AR. Greut. 3,69 g ; diam. 18 mm. C.b.t.
Contramarcet.
Grueber, Roma, 976, anii 124–103.
Sydenham, 451, anii 133–126.
28. *Sex. Pompeius Fostlus*
AR. Greut. 3,87 g ; diam. 19,5 mm.
C.b.p.t.
Grueber, Roma, 926, anii 150–125.
Sydenham, 461, anii 133–126.
29. *Sex. Pompeius Fostlus*
AR. Greut. 3,78 g ; diam. 19 mm.
C.b.p.t.
Grueber, Roma, 926, anii 150–125.
Sydenham, 461, anii 133–126.
30. *P. Calpurnius*
AR. Greut. 3,66 g ; diam. 21,5 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 968, anii 124–109.
Sydenham, 468, anii 133–126.
31. *M. Opeimius*
AR. Greut. 3,83 g ; diam. 19 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 1 137, anii 99–95.
Sydenham, 475, anii 133–126.
32. *M. Caecilius Metellus*
AR. Greut. 3,87 g ; diam. 18,5 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 1 145, anul 94.
Sydenham, 480, anii 125–120.
33. *Acelashi*
AR. Greut. 3,88 g ; diam. 18 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 1 180, anul 93.
Sydenham 483, anii 125–120.
34. *M. Aburius Geminus*
AR. Greut. 3,84 g ; diam. 21 mm. C.b.t.
Contramarcet.
Grueber, Roma, 995, anii 124–103.
Sydenham, 487, anul 120.
35. *M. Baebius Tampilus*
AR. Greut. 3,74 g ; diam. 19 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 935, anii 150–125.
Sydenham, 489, anul 120.
36. *M. Baebius Tampilus*
AR. Greut. 3,80 g ; diam. 19 mm. C.b.t.
Contramarcet.
Grueber, Roma, 935, anii 150–125.
Sydenham, 489, anul 120.
37. *Acelashi*
AR. Greut. 3,72 g ; diam. 18 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 935, anii 150–125.
Sydenham, 489, anul 120.
38. *M. Maenius Antiatius*
AR. Greut. 3,69 g ; diam. 20 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 988, anii 124–103.
Sydenham, 492, anii 119–110.
39. *M. Marcus*
AR. Greut. 3,79 g ; diam. 19 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 1 008, anii 124–103.
Sydenham, 500, anii 119–110.
40. *M. Vargunteius*
AR. Greut. 3,78 g ; diam. 21 mm. C.b.t.
Contramarcet.
Grueber, Roma, 1 068, anul 102.
Sydenham, 507, anii 119–110.
41. *Acelashi*
AR. Greut. 3,75 g ; diam. 20 mm. C.b.t.
Contramarcet.
Grueber, Roma, 1 068, anul 102.
Sydenham, 507, anii 119–110.
42. *Q. Caecilius Metellus*
AR. Greut. 3,83 g ; diam. 19 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 1 053, anul 124–103.
Sydenham, 509, anul 119–110.

43. *Cn. Domitius Ahenobarbus*

AR. Greut. 3,83 g; diam. 18 mm. C.f.b.p.t.
Contramarcăt.

Grueber, Roma, 1 025, anii 121–103.

Sydenham, 514, anii 119–110.

44. *T. Clodius*

AR. Greut. 3,80 g; diam. 19 mm. C.s.m.t.

Grueber, Roma, 1 079, anul 101.

Sydenham, 516, anul 110.

45. *L. Pomponius*

AR. Greut. 3,76 g; diam. 20 mm. C.b.t.

Grueber, 1 191, anul 92.

Sydenham, 522, anii 112–109.

46. *C. Servilius*

AR. Greut. 3,76 g; diam. 19,5 mm.
C.s.p.t.

Grueber, Italia, 540, anii 93–92.

Sydenham, 525, anii 110–108.

47. *Aclasi*

AR. Greut. 3,72 g; diam. 19 mm. C.s.p.t.
Contramarcăt.

Grueber, Italia, 540, anii 93–92.

Sydenham, 525, anii 110–108.

48. *M. Fourius Philus*

AR. Greut. 3,31 g; diam. 18,5 mm. C.b.t.
Contramarcăt.

Grueber, Italia, 555, anii 93–92.

Sydenham, 529, anii 110–108.

49. *Aclasi*

AR. Greut. 3,82 g; diam. 19,5 mm. C.b.t.
Contramarcăt.

Grueber, Italia, 555, anii 93–92.

Sydenham, 529, anii 110–108.

50. *Aclasi*

AR. Greut. 3,78 g; diam. 20 mm. C.b.t.

Grueber, Italia, 555, anii 93–92.

Sydenham, 529, anii 110–108.

51. *M. Fourius Philus*

AR. Greut. 3,78 g; diam. 19,5 mm. C.b.t.

Grueber, Italia, 555, anii 93–92.

Sydenham, 529, anii 110–108.

52. *Aclasi*

AR. Greut. 3,75 g; diam. 22 mm. C.b.t.
Contramarcăt.

Grueber, Italia, 555, anii 93–92.

Sydenham, 529, anii 110–108.

53. *Aclasi*

AR. Greut. 3,79 g; diam. 19 mm. C.b.t.

Grueber, Italia, 555, anii 93–92.

Sydenham, 529, anii 110–108.

54. *Fără nume de magistrat*

AR. Greut. 3,72 g; diam. 20 mm. C.s.t.
Contramarcăt.

Grueber, Italia, 562, anii 93–92.

Sydenham, 530, anii 110–108.

55. *Aclasi*

AR. Greut. 3,73 g; diam. 21 mm. C.s.t.

Grueber, Italia, 562, anii 93–92.

Sydenham, 530, anii 110–108.

56. *Aclasi*

AR. Greut. 3,70 g; diam. 21 mm. C.s.t.

Grueber, Italia, 562, anii 93–92.

Sydenham, 530, anii 110–108.

57. *Aclasi*

AR. Greut. 3,76 g; diam. 21 mm. C.s.t.

Grueber, Italia, anii 93–92.

Sydenham, 530, anii 110–108.

58. *Fără nume de magistrat*

AR. Greut. 3,78 g; diam. 20,5 mm. C.s.t.

Grueber, Italia, 562, anii 93–92.

59. *M. Tullius*

AR. Greut. 3,85 g; diam. 20 mm. C.b.t.

Grueber, Italia, 502, anii 102–100.

Sydenham, 531, anul 109.

60. *Aclasi*

AR. Greut. 3,81 g; diam. 21 mm. C.b.t.

Grueber, Italia, 502, anii 102–100.

Sydenham, 531, anul 109.

61. *Aclasi*

AR. Greut. 3,81 g; diam. 20,5 mm.
C.b.p.t.

Grueber, Italia, 502, anii 102–100.

Sydenham, 531, anul 109.

62. *Aclasi*

AR. Greut. 3,77 g; diam. 21,5 mm.

C.b.p.t. Contramarcăt.

Grueber, Italia, 502, anii 102–100.

Sydenham, 531, anul 109.

63. *Aclasi*

AR. Greut. 3,82 g; diam. 20 mm. C.b.p.t.

Grueber, Italia, 502, anii 102–100.

Sydenham, 531, anul 109.

64. *Q. Fabius Labeo*

AR. Greut. 3,82 g; diam. 18,5 mm. C.b.t.

Grueber, Italia, 494, anii 102–100.

Sydenham, 532, anul 109.

65. *Aclasi*

AR. Greut. 3,70 g; diam. 19 mm. C.b.t.

Grueber, Italia, 494, anii 102–100.

Sydenham, 532, anul 109.

66. *Q. Fabius Labeo*
AR. Greut. 3,84 g; diam. 19 mm. C.b.t.
Contramarcet.
Grueber, Italia, 494, anii 102—100.
Sydenham, 532, anul 109.
67. *Același*
AR. Greut. 3,81 g; diam. 19,5 mm. C.b.t.
Grueber, Italia, 494, anii 102—100.
Sydenham, 532, anul 109.
68. *Man. Aem. Lepidus*
AR. Greut. 3,76 g; diam. 18 mm. C.s.t.
Contramarcet.
Grueber, Italia, 590, anul 91.
Sydenham, 554, anul 109.
69. *Același*
AR. Greut. 3,81 g; diam. 20 mm. C.s.t.
Grueber, Italia, 590, anul 91.
Sydenham, 544, anul 109.
70. *Același*
AR. Greut. 3,72 g; diam. 18,5 mm. C.s.t.
Grueber, Italia, 590, anul 91.
Sydenham, 554, anul 109.
71. *C. Fonteius*
AR. Greut. 3,80 g; diam. 20 mm. C.s.t.
Contramarcet.
Grueber, Italia, 597, anul 91.
Sydenham, 555, anul 109.
72. *Același*
AR. Greut. 3,77 g; diam. 20 mm. C.s.t.
Grueber, Italia, 597, anul 91.
Sydenham, 555, anul 109.
73. *Man. Aquilius*
AR. Greut. 3,85 g; diam. 20,5 mm. C.s.t.
Grueber, Italia, 645, anul 90.
Sydenham, 557, anul 109.
74. *L. Memmius*
AR. Greut. 3,89 g; diam. 20 mm. C.b.t.
Grueber, Italia, 643, anul 90.
Sydenham, 558, anul 109.
75. *Același*
AR. Greut. 3,76 g; diam. 20 mm. C.b.t.
Grueber, Italia, 643, anul 90.
Sydenham, 558, anul 109.
76. *M. Sergius Silus*
AR. Greut. 3,77 g; diam. 18 mm. C.s.m.t.
Grueber, Italia, 512, anii 99—94.
Sydenham, 534, anul 108.
77. *Cn. Domitius Ahenobarbus*
AR. Greut. 3,85 g; diam. 19 mm. C.m.p.t.
Contramarcet.
Grueber, Italia, 490, anii 124—103.
Sydenham, 535, anii 108—107.
78. *Același*
AR. Greut. 3,81 g; diam. 20 mm. C.m.p.t.
Grueber, Italia, 490, anii 124—103.
Sydenham, 535, anii 108—107.
79. *Același*
AR. Greut. 3,79 g; diam. 20 mm. C.m.p.t.
Grueber, Italia, 490, anii 124—103.
Sydenham, 535, anii 108—107.
80. *Q. Curtius M. Iunius Silanus*
AR. Greut. 3,74 g; diam. 20 mm. C.sl.t.
Grueber, Italia, 482, anii 124—103.
Sydenham, 537, anii 108—107.
81. *Același*
AR. Greut. 3,83 g; diam. 19 mm. C.sl.t.
Grueber, Italia, 482, anii 124—103.
Sydenham, 537, anii 108—107.
82. *M. Cypius*
AR. Greut. 3,85 g; diam. 16,5 mm.
C.sl.f.t.
Grueber, Italia, 522, anii 99—94.
Sydenham, 546, anul 107.
83. *Același*
AR. Greut. 3,82 g; diam. 17,5 mm.
C.sl.f.t.
Grueber, Italia, 522, anii 99—94.
Sydenham, 546, anul 107.
84. *M. Calidius, Q. Caecilius Metellus, Cn. Foulvius*
AR. Greut. 3,86 g; diam. 20 mm. Contra-
marcat. T.
Grueber, Italia, 474, anii 124—103.
Sydenham, 539, anul 106.
85. *Aceiași*
AR. Greut. 3,87 g; diam. 18 mm. C.s.m.t.
Contramarcet.
Grueber, Italia, 474, anii 120—103.
Sydenham, 539, anul 106.

86. *Aceiași*
AR. Greut. 3,77 g ; diam. 18 mm. t.
Grueber, Italia, 474, anii 124–103.
Sydenham, 539, anul 106.
87. *C. Claudius Pulcher*
AR. Greut. 3,95 g ; diam. 19 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 1 288, anul 91.
Sydenham, 569, anul 106.
88. *T. Mallius, Appius Claudius*
AR. Greut. 3, 88g ; diam. 17,5 mm. c.b.t.
Grueber, Roma, 1 290, anul 91.
Sydenham 570, anul 106.
89. *Aceiași*
AR. Greut. 3,81 g ; diam. 18,5 mm. C.b.t.
Contramarcă.
Grueber, Roma, 1 290, anul 91.
Sydenham, 570, anul 106.
90. *T. Mallius, Appius Claudius*
AR. Greut. 3,81 g ; diam. 18,5 mm. C.b.t.
Contramarcă.
Grueber, Roma, 1 290, anul 91.
Sydenham, 570, anul 106.
91. *Aceiași*
AR. Greut. 3,90 g ; diam. 18 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 1293, anul 91.
Sydenham, 570, anul 106.
92. *Aceiași*
AR. Greut. 3,80 g ; diam. 17,5 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 1290, anul 91.
Sydenham, 570, anul 106.
93. *L. Flaminus Cilo*
AR. Greut. 3,89 g ; diam. 18 mm. C.s.m.t.
Grueber, Italia, 537, anii 93–92.
Sydenham, 540, anii 106–105.
94. *Același*
AR. Greut. 3,82 g ; diam. 19 mm. C.s.m.t.
Grueber, Italia, 537, anii 93–92.
Sydenham, 540, anii 106–105.
95. *Același*
AR. Greut. 3,66 g ; diam. 18 mm. C.s.m.t.
Grueber, Italia, 537, anii 93–92.
Sydenham, 540, anii 106–105.
96. *Același*
AR. Greut. 3,38 g ; diam. 19 mm. C.s.m.t.
Grueber, Italia, 537, anii 93–92.
Sydenham, 540, anii 106–105.
97. *Același*
AR. Greut. 3,83 g ; diam. 19 mm. C.s.m.t.
Grueber, Italia, 537, anii 93–92.
Sydenham, 540, anii 106–105.
98. *Cn. Cornelius Blasio*
AR. Greut. 3,75 g ; diam. 19 mm. C.s.m.t.
Contramarcă.
Grueber, Italia, 621, anul 91.
Sydenham, 561, anul 105.
99. *P. Porcius Laeca*
AR. Greut. 3,84 g ; diam. 19 mm. C.s.t.
Contramarcă.
Grueber, Italia, 649, anul 90.
Sydenham, 571, anul 104.
100. *L. Valerius Flaccus*
AR. Greut. 3,83 g ; diam. 21 mm. C.b.t.
Grueber, Italia, 647, anul 90.
Sydenham, 565, anul 103.
101. *M. Herennius*
AR. Greut. 3,84 g ; diam. 18,5 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 1 247 (?), anul 91.
Sydenham, 567 a, anul 101.
102. *Același*
AR. Greut. 3,92 g ; diam. 18 mm. C.s.l.t.
Grueber, Roma, 1 285, anul 91.
Sydenham, 567, anul 101.
103. *L. Scipio Asiagenus*
AR. Greut. 3,77 g ; diam. 20 mm. C.f.b.t.
Grueber, Roma, 1386, anul 91.
Sydenham, 576 b, anul 101.
104. *L. Appuleius Saturninus*
AR. Greut. 3,86 g ; diam. 19 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 1523 var. A = litera A
cu punct și sus și jos.
Sydenham, 578 a, anii 100–97.
105. *C. Coilius Caldus*
AR. Greut. 3,87 g ; diam. 19 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 1465, var. D, anul 90.
Sydenham, 582 a, anii 100–97.
106. *C. Fundanius*
AR. Greut. 3,76 g ; diam. 19 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 1681 var. A, anul 89.
Sydenham, 583, anii 100–97.
107. *L. Iulius*
AR. Greut. 3,83 g ; diam. 20 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 1676, anul 98.
Sydenham, 585, anii 100–97.

108. *L. Thorius Balbus*
AR. Greut. 3,82 g ; diam. 19 mm. C. f.b.t.
Grueber, Roma, 1638, anul 90.
Sydenham, 598, anii 100—95.
109. *Același*
AR. Greut. 3,87 g ; diam. 19 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 1618, anul 90.
Sydenham, 598, anii 100—95.
110. *Același*
AR. Greut. 3,91 g ; diam. 20 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 1633, anul 90.
Sydenham, 598, anii 100—95.
111. *Același*
AR. Greut. 3,79 g ; diam. 21 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 1615, anul 90.
Sydenham, 598, anii 100—95.
112. *M. Lucilius Rufus*
AR. Greut. 3,89 g ; diam. 21 mm. C.s.p.t.
Grueber, Roma, 1613 variantă, anul 90.
Sydenham, 599, anii 100—95.
113. *C. Fabius*
AR. Greut. 3,87 g ; diam. 21 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 1588, anul 90.
Sydenham, 589, anii 96—95.
114. *C. Fabius*
AR. Greut. 3,84 g ; diam. 20 mm. C.b.p.t.
Contramarcet.
Grueber, Roma, 1588, anul 90.
Sydenham, 589, anii 96—95.
115. *Q. Minucius Thermus*
AR. Greut. 3,82 g ; diam. 20,5 mm. C.s.m.t.
Grueber, Italia, 653, anul 90.
Sydenham, 592, anii 96—95.
116. *Același*
AR. Greut. 3,86 g ; diam. 20,5 mm. C.s.m.t.
Contramarcet.
Grueber, Italia, 653, anul 90.
Sydenham, 592, anii 96—95.
117. *M. Porcius Cato*
AR. Greut. 3,90 g ; diam. 19 mm. C.b.t.
Grueber, Italia, 659, anul 90.
Sydenham, 596, anii 93—91.
118. *L. Sentius*
AR. Greut. 2,99 g ; diam. 19 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 1642, tip. gen., var. litera F., anul 89.
Sydenham, 600 a, anii 100—91.
119. *A. Postumius Albinus, L. Caecilius Metellus, C. Publicius Malleolus*
AR. Greut. 3,85 g ; diam. 19 mm. C.b.p.t.
Grueber, Italia, 724, anul 89.
Sydenham, 611, anii 92—91.
120. *A. Postumius Albinus*
AR. Greut. 3,84 g ; diam. 19 mm. C.s.p.t.
Grueber, Italia, 713, anul 89.
Sydenham, 613, anii 92—91.
121. *D. Iunius Silanus*
AR. Greut. 3,94 g ; diam. 18 mm. C.f.b.p.t.
Grueber, Roma, 1775, dar B și XXVII.
Sydenham, 646, anii 90—89.
122. *Același*
AR. Greut. 3, 81 g ; diam. 19 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 1827, dar R (?) și V, anul 88.
Sydenham, 646, anii 90—89.
123. *Același*
AR. Greut. 3,90 g ; diam. 19 mm. C.f.b.p.t.
Grueber, Roma, 1822, dar Q și VII, anul 88.
Sydenham, 646, anii 90—89.
124. *D. Iunius Silanus*
AR. Greut. 3,89 g ; diam. 19 mm. C.s.m.t.
Contramarcet.
Grueber, Roma, 1790, dar G și VIII, anul 88.
Sydenham, 646, anii 90—89.
125. *Același*
AR. Greut. 3,86 g ; diam. 17 mm. C.s.p.t.
Grueber, Roma, 1772, tip. gen.
Sydenham, 646, anii 90—89.
126. *Același*
AR. Greut. 4,03 g ; diam. 17 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 1800, dar K și XIII, anul 88.
Sydenham, 646, anii 90—89.
127. *Același*
AR. Greut. 3,81 g ; diam. 18,5 mm. C.s.t.p.
Grueber, Roma, 1772, tip. gen.
Sydenham, 646, anii 90—89.
128. *L. Piso Frugi*
AR. Greut. 4,22 g ; diam. 18 mm. C.b.t.
Contramarcet.
Grueber, Roma, 1859, tip. gen., anul 88.
Sydenham, 650, t.g., anii 90—89.
129. *L. Piso Frugi*
AR. Greut. 3,93 g ; diam. 18,5 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 1859, tip. gen., anul 88.
Sydenham, 650, tip. gen., anii 90—89.

130. *Același*
AR. Greut. 3,79 g; diam. 19 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 1859, tip. gen., anul 88.
Sydenham, 650, tip. gen., anii 90—89.
131. *Același*
AR. Greut. 3,93 g; diam. 19 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 1859, tip. gen., anul 88.
Sydenham, 650, tip. gen., anii 90—89.
132. *Același*
AR. Greut. 3,85 g; diam. 17,5 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 1859, tip. gen., anul 88.
Sydenham, 650, tip. gen., anii 90—89.
133. *Același*
AR. Greut. 3,98 g; diam. 18 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 1859, tip. gen., anul 88.
Sydenham, 650, tip. gen., anii 90—89.
134. *Același*
AR. Greut. 3,99 g; diam. 18,5 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 1859, tip. gen., anul 88.
Sydenham, 650, tip. gen., anii 90—89.
135. *L. Piso Frugi*
AR. Greut. 3,84 g; diam. 18 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 1859, tip. gen., anul 88.
Sydenham, 650, tip. gen., anii 90—89.
136. *C. Vibius Pansa*
AR. Greut. 3,77 g; diam. 20 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 2 244, tip. gen., anul 87.
Sydenham, 684, anii 89—88.
137. *C. Vibius Pansa*
AR. Greut. 3,96 g; diam. 18 mm. C.b.p.t.
Contramarcăt.
Grueber, Roma, 2 283, tip. gen., anul 87.
Sydenham, 684 b, anii 89—88.
138. *Același*
AR. Greut. 3,91 g; diam. 18 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 2 283, tip. gen., anul 87.
Sydenham, 684 b, anii 89—88.
139. *Același*
AR. Greut. 3,78 g; diam. 18 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 2 283, tip. gen., anul 87.
Sydenham, 684 b, anii 89—88.
140. *Același*
AR. Greut. 3,91 g; diam. 17 mm. C.b.p.t.
Contramarcăt.
Grueber, Roma, 2 283, tip. gen., anul 87.
Sydenham, 684 b, anii 89—88.
141. *Același*
AR. Greut. 3,71 g; diam. 19,5 mm. C.b.p.t.
Contramarcăt.
Grueber, Roma, 2 244, anul 87.
Sydenham, 684, tip. gen., anii 89—88.
142. *Același*
AR. Greut. 3,84 g; diam. 19 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 2 283, tip. gen., anul 87.
Sydenham, 684 b, anii 89—88.
143. *Același*
AR. Greut. 3,99 g; diam. 19 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 2 244, tip. gen., anul 87.
Sydenham, 684, anii 89—88.
144. *Același*
AR. Greut. 3,61 g; diam. 18 mm. C.b.p.t.
Contramarcăt.
Grueber, Roma, 2 283, tip. gen., anul 87.
Sydenham, 684 b, tip. gen., anii 89—88.
145. *C. Vibius Pansa*
AR. Greut. 3,81 g; diam. 19 mm. C.b.p.t.
Contramarcăt.
Grueber, Roma, 2 244, tip. gen., anul 87.
Sydenham, 684, anii 89—88.
146. *Același*
AR. Greut. 3,75 g; diam. 19 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 2 244, tip. gen., anul 87.
Sydenham, 684, anii 89—88.
147. *Același*
AR. Greut. 3,79 g; diam. 19 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 2 283, tip. gen., anul 87.
Sydenham, 684 b, anii 89—88.
148. *Același*
AR. Greut. 3,79 g; diam. 19,5 mm. C.s.p.t.
Contramarcăt.
Grueber, Roma, 2309, anul 87.
Sydenham, 688, anii 89—88.
149. *Q. Titius*
AR. Greut. 3,75 g; diam. 19 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 2220, anul 87.
Sydenham, 691, anul 88.
150. *Același*
AR. Greut. 4,03 g; diam. 19 mm. C.s.t.
Contramarcăt.
Grueber, Roma, 2220, anul 87.
Sydenham, 691, anul 88.
151. *L. Titurius Sabinus*
AR. Greut. 3,93 g; diam. 19 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 2322, anul 87.
Sydenham, 698, anul 88.

152. *Același*

AR. Greut. 3,83 g; diam. 21 mm. C.s.t.
Contramarcăt.

Grueber, Roma, 2322, anul 87.

Sydenham, 698, anul 88.

153. *Același*

AR. Greut. 3,70 g; diam. 18 mm. C.s.t.

Grueber, Roma, 2 328, anul 87.

Sydenham, 699, anul 88.

154. *Același*

AR. Greut. 3,68 g; diam. 19,5 mm. C.s.t.

Grueber, Roma, 2 328, anul 87.

Sydenham, 699, anul 88.

155. *Același*

AR. Greut. 3,87 g; diam. 18 mm. C.b.p.t.

Grueber, Roma, 2 326, anul 87.

Sydenham, 699 a, anul 88.

156. *Același*

AR. Greut. 3,92 g; diam. 18 mm. C.b.p.t.

Grueber, 2 326, anul 87.

Sydenham, 699, anul 88.

157. *Același*

AR. Greut. 3,47 g; diam. 19,5 mm. C.s.

Grueber, Roma, 2 328, anul 87.

Sydenham, 699, anul 88.

158. *Cn. Cornelius Lentulus Marcellinus*

AR. Greut. 3,31 g; diam. 17 mm. C.s.t.

Grueber, Roma, 2 440, anul 86.

Sydenham, 702, anul 87.

159. *Același*

AR. Greut. 3,68 g; diam. 17,5 mm. C.s.t.

Grueber, Roma, 2 440, anul 86.

Sydenham, 702, anul 87.

160. *Același*

AR. Greut. 3,74 g; diam. 19 mm. C.s.t.

Grueber, Roma, 2 440, anul 86.

Sydenham, 702, anul 87.

161. *L. Rubrius Dossenus*

AR. Greut. 3,59 g; diam. 18 mm. C.b.t.

Grueber, Roma, 2 448, anul 86.

Sydenham, 705, anii 87–86.

162. *L. C. Memies*

AR. Greut. 3,59 g; diam. 19 mm. C.b.t.

Grueber, Roma, 2 421, tip. gen., anul 87.

Sydenham, 712, anii 86–85.

163. *C. Marcius Censorinus*

AR. Greut. 3,46 g; diam. 19 mm. C.s.t.

Grueber, Roma, 2 368 var., anul 87.

Sydenham, 713, anul 86.

164. *Fără nume de magistrat*

AR. Greut. 3,99 g; diam. 19 mm. C.b.p.t.

Grueber, Roma, 2 622, anul 84.

Sydenham, 723, anii 85–84.

165. *Același*

AR. Greut. 3,96 g; diam. 19 mm. C.s.p.t.

Grueber, Roma, 2 622, anul 84.

Sydenham, 723, anii 85–84.

166. *Același*

AR. Greut. 3,95 g; diam. 18,5 mm. C.b.p.t.

Grueber, Roma, 2 622, anul 84.

Sydenham, 723, anii 85–84.

167. *Același*

AR. Greut. 3,77 g; diam. 20 mm. C.b.p.t.

Grueber, Roma, 2 622, anul 84.

Sydenham, 723, anii 85–84.

168. *Același*

AR. Greut. 3,80 g; diam. 19 mm. C.b.p.t.

Grueber, Roma, 2 622, anul 84.

Sydenham, 723, anii 85–84.

169. *Același*

AR. Greut. 3,73 g; diam. 19 mm. C.b.p.t.

Grueber, Roma, 2 622, anul 84.

Sydenham, 723, anii 85–84.

170. *Fără nume de magistrat*

AR. Greut. 3,65 g; diam. 20 mm. C.b.p.t.

Grueber, Roma, 2 622, anul 84.

Sydenham, 723, anii 85–84.

171. *Man. Fonteius*

AR. Greut. 3,61 g; diam. 20 mm. C.s.t.

Grueber, Roma, 2 478, anul 85.

Sydenham, 724, anul 84.

172. *Același*

AR. Greut. 3,89 g; diam. 20,5 mm. C.s.t.

Grueber, Roma, 2 478, anul 85.

Sydenham, 724, anul 84.

173. *Același*

AR. Greut. 3,83 g; diam. 20 mm. C.s.t.

Grueber, Roma, 2 478, anul 85.

Sydenham, 724, anul 84.

174. *Același*

AR. Greut. 3,98 g; diam. 18 mm. C.b.t.

Grueber, Roma, 2 476, anul 85.

Sydenham, 724, anul 84.

175. *Același*

AR. Greut. 3,81 g; diam. 18 mm. C.b.t.

Grueber, Roma, 2 481, anul 85.

Sydenham, 724 b, anul 84.

176. *Acelăși*

AR. Greut. 4,40 g; diam. 18 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 2 481, anul 85.
Sydenham, 724 b, anul 84.

177. *Acelăși*

AR. Greut. 3,86 g; diam. 20 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 2 476, anul 85.
Sydenham, 724, anul 84.

178. *L. Iulius Bursio*

AR. Greut. 3,74 g; diam. 21 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 2 583, anul 85.
Sydenham, 728, anul 83.

179. *Acelăși*

AR. Greut. 3,86 g; diam. 20 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 2 583, anul 85.
Sydenham, 728, anul 83.

180. *Acelăși*

AR. Greut. 3,90 g; diam. 22 mm. C.s.t.
Contramarcă.
Grueber, Roma, 2 583, anul 85.
Sydenham, 728, anul 83.

181. *Acelăși*

AR. Greut. 3,94 g; diam. 19,5 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 2 583, anul 85.
Sydenham, 728, anul 83.

182. *Acelăși*

AR. Greut. 3,45 g; diam. 19 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 2 583, anul 85.
Sydenham, 728, anul 83.

183. *Acelăși*

AR. Greut. 3,89 g; diam. 19 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 2 583, anul 85.
Sydenham, 728, anul 83.

184. *C. Licinius Macer*

AR. Greut. 4,06 g; diam. 23 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 2 467, anul 85.
Sydenham, 732, anul 83.

185. *Acelăși*

AR. Greut. 3,95 g; diam. 23 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 2 467, anul 85.
Sydenham, 732, anul 83.

186. *C. Licinius Macer*

AR. Greut. 3,85 g; diam. 20 mm. C.s.t.
Contramarcă.
Grueber, Roma, 2 467, anul 85.
Sydenham, 732, anul 83.

187. *Acelăși*

AR. Greut. 3,54 g; diam. 19 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 2 467, anul 85.
Sydenham, 732, anul 83.

188. *L. Marcius Censorinus*

AR. Greut. 3,90 g; diam. 18 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 2 657, anul 83.
Sydenham, 737 a, anii 82—81.

189. *Acelăși*

AR. Greut. 4,15 g; diam. 18,5 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 2 657, anul 83.
Sydenham, 737, anii 82—81.

190. *P. Crepusius*

AR. Greut. 4,01 g; diam. 17,5 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 2 664, tip. gen., anul 83.
Sydenham, 738 a, anii 82—81.

191. *Acelăși*

AR. Greut. 3,74 g; diam. 17,5 mm.
C.b.p.t.
Grueber, Roma, 2 664, tip. gen., anul 83.
Sydenham, 738, anii 82—81.

192. *C. Mamilius Limetanus*

AR. Greut. 3,78 g; diam. 20 mm. C.s.t.
Contramarcă.
Grueber, Roma, 2 716, anul 83.
Sydenham, 741, anii 82—81.

193. *Acelăși*

AR. Greut. 3,75 g; diam. 20 mm. C.s.t.
Contramarcă.
Grueber, Roma, 2 716, anul 83.
Sydenham, 741, anii 82—81.

194. *C. Valerius Flaccus*

AR. Greut. 3,71 g; diam. 19,5 mm. C.s.t.
Grueber, Gallia, 1, anul 82.
Sydenham, 747 (Gallia), anii 82—81.

195. *L. Cornelius Sulla, L. Mantius*

AR. Greut. 3,75 g; diam. 18 mm. C.b.t.
Grueber, Est, 5.
Sydenham, 756, anii 82—81.

196. *Q. Antonius Balbus*

AR. Greut. 3,76 g; diam. 19 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 2 737, tip. gen., o literă
nedescifrabilă cu un punct, anul 82.
Sydenham, 742 a, anul 81.

197. *Acelăși*

AR. Greut. 3,73 g; diam. 18,5 mm. C.b.p.t.
Contramarcă.
Grueber, Roma, 2 763, anul 82.
Sydenham, 742 b, anul 81.

198. *C. Norbanus*

AR. Greut. 3,86 g; diam. 19 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 2 784, anul 82.
Sydenham, 739, anul 80.

199. *A. Postumius Albinus*
AR. Greut. 3,90 g; diam. 18 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 2 836, anul 82.
Sydenham, 745, anul 79.
200. *Același*
AR. Greut. 3,64 g; diam. 20 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 2 839, anul 82.
Sydenham, 746, anul 79.
201. *A. Postumius Albinus*
AR. Greut. 3,90 g; diam. 20 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 2 839, anul 82.
Sydenham, 746, anul 79.
202. *C. Naevius Balbus*
AR. Greut. 3,97 g; diam. 18 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 2 926, tip. gen., anul 81.
Sydenham, 769 b, anii 78–77.
203. *Același*
AR. Greut. 3,64 g; diam. 19 mm. C.s.t.
Contramarcăt.
Grueber, Roma, 2 926, tip. gen., anul 81.
Sydenham, 769 b, anii 78–77.
204. *Același*
AR. Greut. 3,92 g; diam. 19 mm. C.s.t.
Grueber, Roma, 2 926, tip. gen., anul 81.
Sydenham, 768 b, anii 78–77.
205. *L. Proculus*
AR. Greut. 3,67 g; diam. 18 mm. C.s.p.t.
Grueber, Roma, 3 147, anul 87.
Sydenham, 771, anii 78–77.
206. *Același*
AR. Greut. 3,74 g; diam. 20 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 3 147, anul 78.
Sydenham, 771, anii 78–77.
207. *Același*
AR. Greut. 3,75 g; diam. 18 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 3 147, anul 78.
Sydenham, 771, anii 78–77.
208. *Același*
AR. Greut. 3,88 g; diam. 19 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 3 150, anul 78.
Sydenham, 772, anii 78–77.
209. *L. Papius*
AR. Greut. 4,04 g; 18 mm. C.s.p.t.
Grueber, Roma, 2 977, tip. gen., anul 80.
Sydenham, 773, anii 78–77.
210. *Q. Caecilius Metellus Pius*
AR. Greut. 3,89 g; diam. 19 mm. C.f.b.p.t.
Grueber, Spania, 47, anii 79–77.
Sydenham, 751, anul 77.
211. *M. Volteius*
AR. Greut. 3,88 g; diam. 18 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 3 154, anul 78.
Sydenham, 774, anul 76.
212. *M. Volteius*
AR. Greut. 3,79 g; diam. 18 mm. C.s.p.t.
Grueber, Roma, 3 188, anul 78.
Sydenham, 777, anul 76.
213. *L. Rutilius Flaccus*
AR. Greut. 4,03 g; diam. 18 mm. C.f.p.t.
dințat.
Grueber, Roma, 3 242, var., anul 77.
Sydenham, 780, anul 75.
214. *L. Rustius*
AR. Greut. 3,82 g; diam. 18 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 3 271, anul 76.
Sydenham, 782, anul 74.
215. *L. Lucretius Trio*
AR. Greut. 3,91 g; diam. 19 mm. C.b.p.t.
Contramarcăt.
Grueber, Roma, 3 245, anul 76.
Sydenham, 783, anul 74.
216. *C. Postumius*
AR. Greut. 3,88 g; diam. 17 mm.
C.f.b.f.p.c. Contramarcăt.
Grueber, Roma, 3 238, anul 77.
Sydenham, 785, anii 74–73.
217. *C. Postumius*
AR. Greut. 3,67 g; diam. 18,5 mm.
C.f.b.f.p. circulată. Contramarcăt.
Grueber, Roma, 3 238, anul 77.
Sydenham, 785, anii 74–73.
218. *C. Egnatius Maxsumus*
AR. Greut. 4,34 g; diam. 19,5 mm.
C.b.p.t. Contramarcătă.
Grueber, Roma, 3 285, tip. gen. 1 (lit. R)
și 2 (lit. ...) anul 75.
219. *Același*
AR. Greut. 3,81 g; diam. 18,5 mm.
C.b.p.t.
Grueber, Roma, 3 285, tip. gen. 1 (lit. R)
și 2(lit. ...) anul 75.
Sydenham, 787, anul 73.
220. *Același*
AR. Greut. 3,99 g; diam. 18 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 3 277, anul 75.
Sydenham, 788, anul 73.

221. *L. Farsuleius Mensor*

AR. Greut. 3,91 g; diam. 18 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 3 293, tip. gen., cifra
XC[III?]

Sydenham, 789, anul 73.

222. *L. Cosutius Sabularius*

AR. Greut. 3,83 g; diam. 17 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 3 320, tip. gen., cifra VII.

Sydenham, 790, anul 72.

223. *Același*

AR. Greut. 3,79 g; diam. 19 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 3 320, tip. gen., cifra VII.

Sydenham, 790, anul 72.

224. *M. Plaelorius Cestianus*

AR. Greut. 3,64 g; diam. 19 mm. C.f.b.
netocită.

Grueber, Roma, 3 574, anul 68.

Sydenham, 808, anii 68—66.

225. *M. Nonius Sufenas*

AR. Greut. 3,81 g; diam. 18 mm. C.f.b.
„Fior di conio”.

Grueber, Roma, 3 820, anul 63.

Sydenham, 885, anii 63—62.

226. *P. Fonteius Capito*

AR. Greut. 3,91 g; diam. 18,5 mm. C.b.p.t.

Grueber, Roma, 3 851, anul 60.

Sydenham, 900, anul 61.

227. *Q. Caepio Brutus*

AR. Greut. 4,06 g; diam. 21 mm. C.b.t.

Grueber, Roma, 3 861, anul 59.

Sydenham, 906, anul 60.

228. *Același*

AR. Greut. 3,74 g; diam. 19 mm. C.b.t.
Grueber, Roma, 3 861, anul 59.

Sydenham, 906, anul 60.

229. *P. Plautius Hypsaeus*

AR. Greut. 3,66 g; diam. 19 mm. C. f. b.
netocită.

Grueber, Roma, 3 841, anul 61.

Sydenham, 910, anul 58.

230. *P. Plautius Hypsaeus*

AR. Greut. 3,92 g; diam. 18,5 mm. C.b.p.t.
Grueber, Roma, 3 841, anul 61.

Sydenham, 911, anul 58.

231. *Paullus Aemilius Lepidus*

AR. Greut. 4,02 g; diam. 18 mm.
C.f.b.p.t.

Grueber, Roma, 3 373, anul 71.

Sydenham, 926, anul 55.

232. *L. Livineius Regulus*

AR. Greut. 3,71 g; diam. 18 mm. C.b.t.
Contramarcă.

Grueber, 4 271, anul 39.

Sydenham, 1 112, anul 42.

233. *Ti. Sempronius Gracchus*

AR. Greut. 3,41 g; diam. 19 mm. C.s.m.t.

Grueber, Roma, 4 320, anul 37.

Sydenham, 1 129, anul 40.

234. *M. Antonius*

AR. Greut. 2,96 g; diam. 16 mm. C.s.m.t.
Contramarcă.

Grueber, Est, 189, tip. gen., anii 32—31.

Sydenham, 1 216, tip. gen., anii 32—31.

PRESCURTĂRI

C.b. = conservarea bună

C.f.b. = conservarea foarte bună

C.s. = conservarea satisfăcătoare

C.sl. = conservarea slabă

C.r. = conservarea rea

t. = moneda tocită

p.t. = puțin tocită

nt. = netocită.

UN NOUVEAU TRÉSOR DE DENIERS ROMAINS DU TEMPS DE LA RÉPUBLIQUE DÉCOUVERT EN OLTÉNIE

RÉSUMÉ

L'auteur présente un trésor découvert en 1962 à Gura Padinii, au sud de l'Olténie. Sur les 248 monnaies découvertes ont été sauvées et étudiées 234 exemplaires. Leur description se trouve dans le catalogue, à la fin de l'étude.

Le trésor contient une drachme d'Alexandre le Grand (frappée à Lampsaque en 325), l'imitation d'une tétradrachme thassienne de la

deuxième moitié du IIe siècle av.n.è. et 232 deniers romains républicains. La monnaie la plus récente est un denier de Marc Antoine des années 32—31 av.n.è.

De l'étude du poids des deniers (fig. 2) il résulte que la plupart pèsent entre 3,70 et 3,90 g.

L'analyse de la répartition des monnaies par périodes chronologiques effectuée sur le trésor de Gura Padinii, continuée sur le trésor de Mihai Bravu et étendue sur deux trésors de Bulgarie, découverts à Trăstenic et Orjahovica, qui présentent des structures similaires (fig. 3), mène l'auteur à la conclusion qu'on peut distinguer un groupe ancien dans l'afflux des deniers romains républicains en Dacie et Thrace, daté autour de l'an 100 av.n.è.

LÉGENDE DES FIGURES

Fig. 1. — Drachme d'Alexandre le Grand du trésor de Gura Padinii (2/1).

Fig. 2. — Diagramme avec les poids des deniers du trésor de Gura Padinii.

Fig. 3. — Diagramme avec la répartition par époques des deniers des trésors de : Gura Padinii, Mihai Bravu, Trăstenic et Orjahovica (Bulgarie).